

розвиток творчих лабораторій університетів в Україні є важливим кроком у сприянні культурним інноваціям та творчості у галузі культури і мистецтва, і підкреслює важливу роль, яку можуть відігравати університети у просуванні сценічного мистецтва та національної культури України.

Розвиток творчих лабораторій в КНУТД призвів до певних досягнень: творчі проєкти, вистави творчих лабораторій, отримали перемоги на конкурсах та фестивалях, що відбулися в Україні. Цей успіх свідчить про важливість університетських творчих лабораторій, у сприянні розвитку сценічного мистецтва та становленню національної культури в Україні.

Таким чином, творчі лабораторії відіграють важливу роль у підготовці фахівців, які володіють не лише теоретичними знаннями, але й практичними навичками, необхідними для успішної реалізації творчих проєктів. Творчі лабораторії слід розглядати як ключовий елемент у вихованні та навчанні обдарованої молоді, спрямованої на сценічну діяльність у театрі. Створення та функціонування таких лабораторій, як платформи, де зустрічаються представники театру, кіно та професійної мистецької освіти, сприяють обміну досвідом та компетентностями, формуванню творчих команд для реалізації конкретних творчих проєктів та підготовці фахівців у галузі сценічного мистецтва.

Список використаних джерел

1. Творчі лабораторії НСТДУ –[<https://nstdu.com.ua/tvorchi-laboratoriyi/>]
2. Інноваційний сценічний простір КНУТД – [<https://knutd.edu.ua/pod-ta-publkats/news/16704/>]
3. Іванова В.Л. «Творча лабораторія як форма організації музично-освітньої діяльності» - [https://mfknukim.mk.ua/images/konferentsii/kultura_2017_1_.pdf#page=82]

МИСТЕЦЬКА ПАРАДИГМА ЛЕСЯ КУРБАСА В КОНТЕКСТІ МИСТЕЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

Сорока Є. Р., здобувач вищої освіти

Науковий керівник – А. В. Атаманюк, ст. викладач кафедри сценічного мистецтва і культури

Київський національний університет технологій та дизайну

“Митець той, хто у відчутті творчому сильніший від існуючих категорій” (Лесь Курбас).

Ключові слова: Лесь Курбас, театр, символізм, експеримент.

Лесь Курбас – це український режисер та реформатор театру, який сформував власний метод режисури й акторської майстерності, що базується на експериментальних та новаторських способах роботи з матеріалом. Курбас шукав неординарні способи для урізноманітнення й творчого наповнення театрального дійства шляхом використання символіки, метафор та алегорій, залучення глядача до процесу на сцені, застосування технік монтажу й створення атмосфери завдяки світлу та звуку. Також експериментував з пластичними вирішеннями сцен і приділяв багато уваги фізиці рухів персонажа.

“Створити те, чого немає в дійсності, кинути людям фантазію, ідеальне, неіснуюче, але прекрасне – тільки в цьому може бути різниця актора від гарно вишколеної мавпи. Але для цього треба розбудити фантазію, виростити їй крила і навчитись літати” (Лесь Курбас).

Шляхом створення асоціацій, алегоричних та метафоричних паралелей й асоціативних образів Лесь Курбас досягав більшої емоційної віддачі від глядача. Так вистави впливали на моральний стан й наштовхували на роздуми після перегляду. Режисер вмів і любив працювати з символами і застосовував різні практики.

Шляхом використання жестів та рухів він розкривав почуття персонажів і проблеми між ними. Наприклад, у фантастичній виставі “Сон” Лесь Курбас застосував цей спосіб символізму для того, щоб глядач занурився у світ сновидінь та фантазій.

Ще видатний режисер полюбляв використовувати маски для яскравості характерів та образів персонажів. Це могли бути маски демона й ангела, які відображали зло й добро, або бога для зображення могутності персонажа, тому це чудовий хід для відтворення релігійних, етнічних, міфологічних чи соціальних проєкцій. А також за допомогою цього способу можна сильніше викликати емпатію й потрібну реакцію глядача, що чудово спрацювало у виставі «Метаморфози», де маски змінювали свій вигляд чи руйнувалися, як символ зміни внутрішнього світу героя чи навіть його смерті.

Курбас також грав кольорами. Це могли бути насичені яскраві фарби для відображення палкої енергії, радості й позитиву, або ж синій для підкреслення глибини трагічної долі чи створення ілюзії води на сцені.

У виставі «Гамлет» Лесь Курбас вдався до проявлення бажаного ефекту ізольованості і відокремленості персонажа шляхом використання рухів простору, що створювалось завдяки його переміщенню до кута сцени. За допомогою такого способу досягався бажаний результат, до прикладу завдяки груповим синхронним рухам могла бути передана командність героїв і їхній шлях до спільної мети.

Іншими прикладами символізму у роботі Курбаса були використання образів природи, музики та звуків, символічних предметів, реквізиту й освітлення, алегорій.

«Коли ми принижуємо наші вимоги до того, що ми можемо в наших обставинах, то це не дасть ніякого прогресу» (Лесь Курбас).

Другою складовою підходу до театрального дійства в методиці Курбаса було залучення глядачів до вистави різними способами. Це допомагало вибудувати більш довірливі стосунки із залом і занурити відвідувачів театру в потрібну атмосферу. До того ж це спонукало глядача до роздумів про переглянуте видовище, що робило виставу більш цінною й наповненою сенсом.

Такий метод проявлявся у запитаннях акторів до глядацького залу, що перетворювалось на дискусії між ними. Наприклад, в психологічній постановці «Дім з чужими обличчями» залучали зал до обговорення сенсу буття, страху перед цим світом та труднощами і визначення своєї ролі в суспільстві.

Іншими проявами залучення глядачів була просторова взаємодія – актори могли ходити між рядами під час дійства та моменти інтерактиву, де глядачам пропонували виконати певні завдання.

Лесь Курбас змінив український театр, оживив його завдяки своїм експериментам і заклав міцний фундамент для подальшого його розвитку. Зробивши те, на що до цього не наважувались українські митці, він поклав початок швидкого і якісного розвитку театрального мистецтва.

Список використаних джерел

3. Богдан Козак: Життя і творчість Леся Курбаса
4. Лесь Курбас: Система і метод // Укр. театр. – 1998
5. Лесь Курбас, Микола Лабінський, Михайло Москаленко: Філософія театру
6. «Життя у театрі» Наталя Пилипенко
7. Йосип Гірняк «Спомини»
8. Про життєвий і творчий шлях українського режисера, театального діяча, актора, народного артиста республіки з 1925 .р
9. https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D0%B5%D1%81%D1%8C_%D0%9A%D1%83%D1%80%D0%B1%D0%B0%D1%81
10. https://shron1.chtyvo.org.ua/Klekovkin_Oleksandr/Les_Kurbas_Systema_i_metod_Polemichni_notatky.pdf
11. https://newsproteatr.blogspot.com/2019/02/blog-post_25.html?m=1
12. <https://lviv1256.com/history/9-tsytat-ukrains-koho-heniia-rezhysury-lesia-kurbasa-ta-yoho-trahichna-dolia/>